

PROGRAMMA ONLINE LEZINGEN FRIESE VRIJWILLIGERSDAG NATUUR ZATERDAG 5 SEPTEMBER 2020

Vooraf

- Het programma is lineair. Er zijn geen lezingensessies naast elkaar georganiseerd.
- Als deelnemer ben je van harte welkom om het volledige programma mee te doen, maar het bijwonen van een of enkele sessies is ook mogelijk.
- Tussen twee sessies zit steeds 15 minuten vrije ruimte waarin je gemakkelijk (weer) kunt aansluiten/afhaken.
- Na afloop van een lezing kun je vragen stellen aan de spreker.
- We gebruiken het programma Zoom, dat je daarvoor moet downloaden en installeren. Je ontvangt vooraf een korte instructie.
- Op vrijdag 4 september is er voor wie wil een korte oefensessie van ca. 30 minuten.

TIJD	PROGRAMMA ONDERDEEL
9.30 - 10.00	'INLOOP' en TESTEN
10.00 - 10.45	<p>Help! Wat te doen met een ziek of dood amfibie of reptiel? <i>Annemarieke Spitzen (RAVON)</i> Virussen, schimmels en bacteriën zijn onderdeel van het ecologische systeem. Onder bepaalde omstandigheden kunnen zij ziektes en ook sterfte veroorzaken bij hun gastheren. Hierdoor blijft er een balans. Deze balans wordt echter verstoord wanneer er ziekteverwekkers in het systeem worden gebracht waartegen onze soorten geen verweer hebben. Massale sterfte kan dan het gevolg zijn. De tot de verbeelding sprekende achteruitgang van de vuursalamander in Nederland is hiervan een voorbeeld. Doordat een uit Azië afkomstige schimmel in Zuid Limburg terecht kon komen, is deze soort in Nederland met 99,9% afgenomen. Alleen, hoe herken ik een uitbraak tijdig? Waar moet ik op letten? Wat kan ik doen? Moet ik alleen massale sterfte melden? In deze presentatie gaan we in op deze (en meer) vragen. RAVON heeft sinds enkele jaren een Early Warning System (EWS) voor zieke en dode amfibieën en reptielen. Hierdoor krijgen we een steeds beter overzicht van landelijke patronen en inzicht in ziektebeelden. Hierdoor kunnen we samenwerken met onderzoekslaboratoria en universiteiten om de precieze impact van deze exotische ziekteverwekkers op onze inheemse soorten te leren kennen.</p>
11.00 - 11.45	<p>Otter en Bever: van uitsterven tot nieuw begin <i>Harrie Bosma (Zoogdierverseniging/SBB/it Fryske Gea)</i> Zowel de otter als de bever zijn beide, mede door de mens, uitgeroeid geweest. Beide diersoorten zijn in Nederland beide geholpen door een herintroductie. Er wordt, na 30 jaar hulp aan de bever, hier en daar al gemopperd dat dit dier overlast veroorzaakt. Zou dit straks met de otter ook het geval gaan worden? Het is nu in Friesland nog volop genieten van beide soorten.</p>
12.00 - 12.45	<p>Weidevogels, steenmarter en vrijwilligers <i>Jasja Dekker (Dierecologie/Ecosensys)</i> In 2014 hebben Provinciale Staten van Fryslân het beleid voor het behoud van weidevogels vastgelegd in de Weidevogelnota 2014-2020. Met dit beleid wil de provincie Fryslân het tij voor de terugloop van de weidevogelstand in de provincie keren. Predatie speelt een grote rol in het broedresultaat van weidevogels in Fryslân, zo blijkt onder andere uit onderzoek van de Rijksuniversiteit. Bij veel mensen uit het veld, zoals nazorgers en faunabeheerders bestond de indruk dat de steenmarter de laatste jaren een steeds grotere rol speelt bij de predatie van weidevogels. In de jaren 2017-2020 is daarom in opdracht van de Provincie Fryslân onderzoek gedaan naar nestpredatie op weidevogels, waarbij met name aandacht was voor de vermoedde grote rol van steenmarters daarbij. Dat gebeurde voornamelijk met trailcamera's bij nesten, met een geweldige inzet van veel Friese</p>

	<p>vrijwilligers. In 2018 en 2019 is een pilot uitgevoerd waarbij steenmarters in een beperkt gebied werden gevangen en gedood. In deze lezing vertelt Jasja Dekker over de resultaten tot en met 2019 en de aanpak van het in 2020 uitgevoerde onderzoek aan de nestoverleving én aan steenmarters, en de grote rol die vrijwilligers hierbij hadden: is de steenmarter echt zo'n nestpredator? En hielp het wegvangen en doden daartegen? Daarbij wordt ook ingegaan op de wijze van gegevens verzameld, delen, en vastleggen.</p>
13.00 - 13.45	<p>Diopsis: automatische insectencamera met beeldherkenning Marten Schoonman (Naturalis) In 2019 zijn meer dan 80 camera's in 4 provincies geplaatst, waar zij dag en nacht insecten gefotografeerd hebben. Per camera zijn duizenden verschillende insecten gedetecteerd en meer dan 8 miljoen foto's met insecten gemaakt. Momenteel wordt deze telling herhaald en wordt de hardware verder verbeterd. DIOPSIS is een samenwerking tussen Naturalis Biodiversity Center, EIS Kenniscentrum Insecten, Radboud Universiteit en COSMONiO Imaging BV. Marten Schoonman is projectleider van het DIOPSIS 2020 project. Voor meer informatie: https://diopsis.eu/</p>
14.00 - 14.45	<p>Velduilen en veldmuizen: een uitzonderlijke match in het boerenland Romke Kleefstra (Sovon), Japke van Assen en Marijke Bekkema (Altenburg&Wymenga) In 2014 en 2019 zetten veldmuizen Fryslân letterlijk en figuurlijk op de kop. In beide jaren waren de muizenuitbraken van ongekeerde omvang en leidden tot tientallen broedgevallen van velduilen in Fries boerenland; een uitzonderlijke situatie. Ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga (A&W) bracht in beide jaren de muizenuitbraak in kaart, zowel de verspreiding als de dichtheden van de veldmuizen. Japke van Assen en Marijke Bekkema van A&W presenteren hoe A&W dat deed en wat dat aan nieuwe kennis over de muizenuitbraken in Fryslân opleverde. Sovon coördineerde de inventarisatie en bescherming van de velduilen en daarvan zal Romke Kleefstra de resultaten laten zien, waarbij ook aandacht voor de verschillen tussen beide 'muizenjaren' en in wat voor muizendichtheden de velduilen tot broeden kwamen.</p>
15.00 - 15.45	<p>Grondwateratlas Fryslân: waar liggen kansen voor natuur? Johan Medenblik (Provincie Friesland) Grondwater is niet alleen de bron van ons drinkwater, maar ook van groot belang voor landbouw en natuur. Wat zijn de invloeden van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling? Wat betekent dit in de toekomst voor het grondwater en het grondwatersysteem in Fryslân? Deze vragen vormden een belangrijke aanleiding voor het uitvoeren van een strategische grondwaterstudie, uitgevoerd door de provincie Fryslân in samenwerking met drinkwaterbedrijf Vitens en Wetterskip Fryslân. Nog niet eerder werd er zo uitgebreid onderzoek gedaan naar grondwater in Fryslân. De atlas werd september 2019 gepresenteerd. Het geeft inzicht in de huidige werking van het grondwatersysteem en schetst verwachtingen en ontwikkelingen voor de toekomst van het vaste land van Fryslân. Johan Medenblik neemt ons mee in de bedreigingen maar ook in de kansen die dit biedt voor de natuur in de komende jaren: beekdalen, veenweide en de Waddenkust. Johan Medenblik is senior beleidsmedewerker hydrologie bij de provincie.</p>
16.00 - 16.30	<p>AFSLUITING: kennisquiz, win een Vogelatlas! Ter afsluiting houden we een leuke en ontspannen kennisquiz. Nou ja ontspannen, er valt natuurlijk wel zo'n 640 pagina's dikke <i>Vogelatlas van Nederland</i> ter waarde van 60 euro te winnen! Het standaardwerk dat iedere natuurliefhebber in huis 'moet' hebben. Mocht je 'm al hebben dan is ie natuurlijk in te ruilen voor een ander prachtig natuurboek naar keuze.</p>